

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nucleus Juris Canonici

Thenhaven, Bernhard

Coloniæ Agrippinæ, 1739

Appendix II. De Concordatis Germaniæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63382](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63382)

APPENDIX SECUNDA.

De Concordatis Germania.

1. **H**æc inchoata sunt anno 1446. missis ab EUGENIO IV. Francofurtum Legatis, ac inter ipsos ex una, & Rom. Imp. FRIDERICUM III. aliósque Imperii Principes, tum Ecclesiasticos, tum sæculares, ex altera partibus ad sopiendas lites & contentiones circa provisiones beneficiorum inita; quæ Anno 1448. à NICOLAO V. confirmata per Bullam: *Ad Sacram Petri Sedem*, in Paragraphos distributam, à *Reiff. h.t. n. 535. & Lac. L. 4. n. 503.* verbotenus relatam, in qua Pontifex asserit, ea esse rationabilia & salubria tam Ecclesiæ, quàm Nationi Germanicæ. Contenta illius brevibus hîc explicantur.

2. I. §. 3. „Pontifex sibi reservat beneficia reservata in Extravagantibus: *Execrabilis & Ad Regimen*, de quibus *sup.* sed cum restrictionibus; nam in Concordatis non reservantur beneficia vacantia per Muneris Consecrationis susceptionem, nec vacantia per obitum Officialium Sedis Apostolicæ, (quorum numerus hîc etiam restringitur) si officia sua ante obitum dimiserint, quia Concordata expressè dicunt, ea tam diu esse reservata,
„quàm

quàm diu ipsa officia *actualiter* NB. te-
 nebunt. Vide *Lac. n. 512.*

3. II. §. 4. „Concedit Pontifex, ut in
 Metropolitanis & Cathedralibus Ger-
 maniaë Ecclesiis etiam immediatè Ponti-
 fici non subjectis, & in Monasteriis im-
 diatè illi subjectis fiant electiones Cano-
 nicæ, quæ intra tempus per Cap. 16. *Cu-
 pientes De Elect. in 6.* præfinitum Romam
 deferantur, si non fuerint Pontifici præ-
 sentatæ, vel si præsentatæ minùs Canoni-
 cæ fuerint, ipse providebit; si fuerint Ca-
 nonicæ, dictas electiones confirmabit, ni-
 si ex evidenti causa de ulteriore persona
 duxerit providendum. Hæc est insignis
 prærogativa Germaniaë; quia cùm jus eli-
 gendi in Italia, Hispania, Gallia, Lusitania,
 Polonia aliisque Regnis per reservationes
 Pontificum & nominationes Regum seu
 Principum Capitulis sit ademptum, istud
 tamen in Germania iis sit præservatum.
 Unde notant DD. Famofum Titulum De
 Electione in *L. 1. Decret.* exiguum habere
 usum extra Germaniam. Verùm si Epi-
 scopus promoveatur ad Cardinalatum,
 Episcopatus per obitum vacans est re-
 servatus; item, si auctoritate Apost. trans-
 feratur ad aliam Ecclesiam, vel resignet
 Episcopatum in manus Papæ, aut eo
 à Pontifice privetur, aut moriatur

in Curia, juxta Cap. *Ad Regimen Sedi*
Apost. manet reservatus, cui quoad hoc
per Concordata non est derogatum, ut
rectè *Pirrh. b. t. n. 360.* Hinc ante accepta-
tionem Cardinalatûs vel alterius Episco-
patûs solet supplicari pro indulto speciali
ad conservandum jus electionis penes
Capitulum.

4. III. §. 5. „Reservat sibi Pontifex Ma-
„jores Dignitates post Pontificalem in
„Cathedralibus, & Principalem in Col-
„legiatis Ecclesiis; quales sunt Præposi-
turæ (ubi sunt, ex generali consuetudine
Germaniæ, ut dixit *Rota*, teste *Nicollis*
litt. P. n. 94.) vel Decanatus. Verùm variae
per speciale privilegium exemptæ sunt,
ut Augustana ex indulto ALEXANDRI VI.
Monasteriensis ex indulto PAULI V. 1618.
Leodiensis &c. in quibus electio Præpositi
est penes Capitulum.

5. Addit Pontifex in *cit.* §. „De cæteris
„verò Dignitatibus & beneficiis quibus-
„cunque sæcularibus & Regularibus va-
„caturis ultra Reservationes prædictas
„(videl. in Extravagantibus *Execrabili*
„& *Ad Regimen* contentas) placet Nobis,
„quòd per quamcunque aliam reservatio-
„nem, Gratiam expectativam aut quam-
„vis aliam dispositionem sub quacunque
„verborum forma per Nos vel auctori-

„tate Noſtrâ factam vel faciendam non
 „impedimus, quominus de illis, cum va-
 „cabunt Februarii, Aprilis, aliisque alter-
 „nis menſibus, liberè diſponatur per illos,
 „ad quos eorum collatio, proviſio, præ-
 „ſentatio, electio ſeu quævis alia diſpoſitio
 „jure ordinario pertinebat, reſervatione
 „aliâve quavis diſpoſitione, auctoritate
 „Noſtrâ factis vel faciendis, non obſtanti-
 „bus quibuſcûnque. Unde beneficia re-
 „ſervata Sedi Apoſt. per Bullas poſteriores,
 „v. g. vacantia propter hæreſin, propter
 „ſimoniam confidentialem, propter non
 „publicatam reſignationem, propter non
 „ſervatam formam Tridentini in collatio-
 „ne Parochiæ &c. Si quis iis non privetur
 „auctoritate Apoſt. ſed Ordinarii, *an ſint*
 „*Papæ reſervata in Germania, in quocûnque*
 „*demum menſe ſic vacent.* Negat Engel h. t.
 „n. 18. contra Branden &c. cenſentes ea
 „hoc ipſo affecta ſeu reſervata Papæ, quòd
 „vacent ipſo jure, quibus videtur favere
 „ſtylus Curiæ. Item ſi promotus ad Epifco-
 „patum beneficia præhabita retineat per
 „diſpenſationem Apoſt. ac decedat in his
 „menſibus, *an tunc eorum Collatio pertineat*
 „*ad Ordinarios?* Engel. n. 16. Caſtopalao
 „&c. affirmant. Aſt negativa docens, ea
 „manere affecta, ut etiam non aliter quàm
 „apud Papam reſignari poſſint, eſt fun-
 data

data

data in stylo & praxi Curiaē Rom. teste
Lac. n. 508.

6. „ Præterea §. *cit.* Pontifex dispositio-
 „ ni Sedis Apost. specialiter reservat om-
 „ nia beneficia cum cura vel sine cura va-
 „ cantia in Januario, Martio & cæteris
 „ alternis mensibus, v. g. per obitum: Imò
 nonnulli apud *Lac. n. 150.* putant omnia
 beneficia in mensibus Papæ vacantia per
 affecutionem alterius incompatibilis ma-
 trimonium, Professionem Religiosam, &c.
 esse reservata Papæ per Concordata. Sub
 hac tamen reservatione non comprehen-
 duntur Beneficia Jurispatronatûs laicalis,
 aut etiam mixti, quod Laico simul & Ec-
 clesiastico competit; neque manualia, ne-
 que accessoriè unita alteri, v. g. Vicariæ
 perpetuæ; neque beneficia Ecclesiæ non
 numeratæ, de qua infra *Tit. 8. n. 4.* neque
 vacantia per resignationem apud Ordina-
 rium, estò hæc fiat in mense Pontificio,
 quia Papa in Reg. Cancellariæ sibi non re-
 servat vacantia in suis mensibus extra Cu-
 riam per resignationem, ut notat *Lac.*
n. 511. neque Præbendæ Canonessarum,
 quia non sunt beneficia Ecclesiastica, &c.
 Econtra per Concordata reservantur be-
 neficia monocularia, item Officia Eccle-
 siastica, quæ in titulum dantur, quia be-
 neficiis æquiparantur; aut quæ post Con-
 cor-

APPENDIX SECUNDA. DE CONCORDAT. GERM. 365
cordatorum datam erecta & fundata,
quantumvis collatio eorum, in quocun-
que mense vacaverint, sit ex fundatione
Ordinariis reservata, (de quo tamen vide
Lacroix n. 515.) ut tradit *Nicolarts Tit. 1.*
dub. 2. 3. & 4. addens *dub. 5.* occurrente
in mensibus Apost. vacatione beneficio-
rum curatorum juxta Constit. Pii V. *In*
conferendis, Ordinarius proponit Edi-
ctum pro concursu intra 10 dies, & intra
4 mensium spatium à die vacationis mit-
tit Romam approbationem, factam ab
Examinatoribus Synodalibus de magis
idoneo & à se electo, pro collatione obti-
nenda. *An autem, si Sede Apost. vacante*
contingat vacare beneficium in mense Pon-
tificio, possit Ordinarius Collator illud con-
ferre in Germania, uti potest extra eam?
Affirmativam in Theoria defendi posse,
ait *Engel n. 49.* eò quòd conditio Ordina-
riorum in Germania per Concordata,
quæ veluti favorabilia in eorum favorem
sunt interpretanda, non sit facta durior
præ aliis nationibus. Communior negat,
eò quòd Concordata utpotè perpetua
cum Papa non moriantur, uti Regulæ
Cancellariæ; & pro hac facit praxis &
stylus Curiae.

7. Denique §. *cit.* additur: „Si tamen
„vacante Beneficio in mensibus speciali-

„ ter

366 LIBER III. TITULUS V.
„ter dispositioni dictæ Sedis reservatis
„non apparuerit intra tres menses à die
„notæ vacationis in loco beneficii, quod
„alicui de illo Apostolicâ Auctoritate pro-
„visum fuerit, ex tunc & non antea Ordi-
„narius vel alius, ad quem illius disposi-
„tio pertinebit, de illo liberè disponere
„poterit. Circa horum intellectum GREG.
XIII. Bullâ: *Quæ in Ecclesia*, datâ 1576.
„attendens verba prædicta *in loco bene-*
„*ficii*, cum verbis *Notæ vacationis*, quæ
„protinus antecedunt, conjungi, & ad illa
„duntaxat referri; non autem conjungi
„cum verbo: *Apparuerit*; declarat, quod
„Ordinarii aut alii Collatores post lapsum
„trium mensium ex die notæ vacationis
„in loco beneficii disponere non possunt
„de illis beneficiis vacantibus vel vaca-
„turis in mense Pontificio, de quibus
„intra dictum tempus trium mensium
„per Rom. Pontificem ac dictam Sedem
„qualiscunque gratia vel dispositio aut
„concessio facta fuerit, estò intra illud
„tempus non appareat in loco beneficii,
„cui de illis Romæ sit provisum. Verum
„quia hæc Constitutio emanavit inconsul-
„tâ Natione Germanicâ, multas hodie dum
„patitur contradictiones. Unde curent
„provisi Apostolici, si ob temporis angu-
„stiam tam citò Bulla collationis expediri
„ne-

nequeat, saltem per instrumentum authenticum in forma probante doceant in loco beneficii, sibi de eo gratiam à Papa factam. *An autem illud trimestre Papæ reservatum pro conferendis beneficiis in mense Papali vacantibus, uti currit Sedi Apost. ignoranti vel omittenti conferre, ita quoque currat Sedi vacanti, ut elapso illo trimestri possit Collator ordinarius beneficium sic vacans conferre?* Affirmant *Schmaltzgr. h. t. n. 321. Reiff. n. 565.* dicens, id confirmari consuetudine hæcenus receptâ, & plures alii, quia aliàs, si electio Pontificis in longum protraheretur, tamdiu quoque beneficia vacarent in præjudicium Ecclesiæ. Deinde si collatio intra trimestre à Pontifice facta sit invalida, v. g. ob vitium sub-vel obreptionis, ob inhabilitatem personæ v. g. defectum Nobilitatis, &c. *An tunc tale beneficium à Collatore inferiori licitè & validè conferri possit?* Affirmat *Rebuffus*, testans ita practitari in Gallia. Ratio, quia actus invalidus habetur pro infecto ac nullo. Ast sententiam negativam nedum probabilio-rem, sed veram, stylo Curia conformem & in praxi tenendam docet *Reiff. n. 430.* solvens argumenta in oppositum, eò quòd per talem dispositionem etiam invalidam maneat affectum per appositionem ma-

nûs Pontificiæ. Notant hîc etiam DD. Papam elapso trimestri posse adhuc prævenire ordinarium Collatorem; neque per Concordata quoad beneficia vacantia per obitum in Curia esse derogatum *Cap. 3. in 6. b. t. supra n. 9. & Cap. 35. n. 16.* ut ea etiam ante lapsum trimestris conferri possint. Ita Nicolarts, Engel *b. t. n. 52.* & alii citatî à Schmaltzgr. *b. t. n. 323.* Ratio, quia trimestre per Concordata datum solum restringitur ad beneficia Alternativæ obnoxia seu Mense Apost. vacantia, adeoque non extendendum ad vacantia per obitum in Curia, & ideo Papæ reservata. Unde consequens est, non esse necesse, ut collatio beneficii in Curia vacantis, facta à Papa, fiat intra trimestre nota in loco beneficii; nam Concordata expressè dicunt: *Si tamen vacante beneficio in mensibus specialiter dispositioni dictæ Sedis reservatis non apparuerit intra tres menses &c.* Proinde ad beneficia aliter vacantia, v. g. per obitum in Curia, jure devolutionis ad Papam per resignationem &c. non est illa trimestris arctatio extendenda, sed quoad ea servandum jus commune, juxta quod non fit devolutio à Superiore ad inferiorem extra casus à jure specialiter exceptos; neque in eo tempus illud trimestris præscribitur, ut patet in
aliis

aliis collationibus factis ab inferioribus
Papâ.

8. IV. §. 6. In Concordatis statuitur,
quod Annatæ, i. e. pensiones seu certæ
quantitates pecuniæ, quæ de fructibus
primi anni à Neo - Electo Episcopo vel
Prælato exempto Camera Apostolicæ
pro necessitatibus Ecclesiæ solvuntur,
solvantur hoc modo: „De Ecclesiis Ca-
thedralibus omnibus & Monasteriis vi-
rorum duntaxat vacantibus & vacatu-
ris solvantur de fructibus primi anni
à die vacationis summæ pecuniarum
taxatæ in libris Camera Apostolicæ; ac
si quæ excessivæ taxatæ sint, retaxentur;
Taxæ autem prædictæ pro media parte
infra annum à die habitæ possessionis pa-
cificæ solvantur, & pro alia media parte
infra annum sequentem; item si infra
annum bis vel pluries vacaverit, semel
tantum solvantur, nec debitum hujus-
modi in successorem in Ecclesia vel Mo-
nasterio transeat. De Beneficiis, quæ
valorem 24 florenorum auri de Camera
non excedunt, nihil solvatur. Unde quia
hodie ex generali consuetudine & stylo
Curie Rom. omnes Canonici Germa-
niæ æstimantur non nisi ad valorem 24
ducatum, licet verus Reddituum valor
ad 1000 ducatos ascendat, ex illis Annatæ

non solvuntur, sed solum, quod pertinet ad Bullæ expeditionem. De certis tamen beneficiis unitis aut Dignitatibus ex speciali privilegio à reservatione exemptis, v.g. Præpositura Augustana &c. Camera Apostolicæ solvuntur *Quindenaria*, i. e. media pars fructuum unius anni singulis 15 annis.

9. Pro fine observa ex *Reiffenst. n. 545* si quis bonâ fide & ex ignorantia obtinisset beneficium Papæ reservatum contra Concordata, eum cognito errore tenentem à Papa petere novam provisionem, quia reverà censetur intrusus, carètque omni titulo, ac fructus ex tali beneficio perceptos in utroque foro restituere obligatur, ut patet ex Bulla CLEM. VIII. *Admonitio Nos*, data 1534. quia illa, uti & Concordata, continent Decretum irritans, quod inficit tum titulum, tum possessionem, adeoque velut intrusus nunquam juvatur beneficio *Reg. de Triennali*. Nihilominus Engel *b.t. n. 54*. censet, iis non obstantibus per consuetudinem vel præscriptionem longissimi vel immemorialis temporis (quam docet esse contra Concordata admittendam) posse aliquem esse tutum in conscientia, licet ob stylum Curie pro foro externo fortè per sententiam veniret privandus.